

Posudok habilitačnej práce *Tri výklady narativizmu Franka Ankersmita* Mgr. Eugen Zeleňák, PhD.

Za posledné desaťročia filozofia historiografie zaznamenala výrazné zmeny. Od deskriptívnej, analytickej filozofie historiografie sa uvažovanie o činnosti historika, statuse historického procesu a ciele historického skúmania posunulo smerom k narativizmu. Prax a teória písania historických prác, ktoré tvoria hlavnú zložku filozofickej reflexie o histórii, sa pod vplyvom štrukturalizmu začala zaujímať o postupy literárnej teórie, čo viedlo aj k reformulovaniu cieľov historickej vedy aj statusu historického faktu. Pôvodný akcent na explanáciu vychádzajúci buď z logických alebo sociologických explanačných modelov sa posunul k nástrojom a metódam literárnej vedy, pričom nemožno zabúdať, že svoju úlohu v tomto obrate k narativizmu zohralo aj dielo Th.Kuhna.

K popredným postavám naratívnej filozofie historiografie patrí holandský profesor Frank Ankersmit, ktorého dielo asimilujú a interpretujú v našom kontexte docent J. Šuch, a najmä Mgr. Eugen Zeleňák, PhD., ktorý predložil habilitačný spis venovaný „ústretovému“ výkladu Ankersmitovho narativizmu s intenciou odmietnuť tie interpretácie, ktoré mu pripisujú lingvistický aj epistemologický konštruktivizmus, relativizmus a nemožnosť poznania historickej reality (Richard, John Evans, C.B., McCullagh, Heikki Saari). Mgr. E. Zeleňák kritizuje aj postmodernú optiku, ktorá si *Ankersmita* pristroháva na svoj obraz (A. Munslow, K. Jenkins); pričom upozorňuje, že ich pozitívne hodnotenie sa vzťahuje len na Ankersmitov narativizmus, a nie jeho koncepcie historickej skúsenosti (vid napr. P.P. Icke: *Frank Ankersmit's lost historical cause: A journey from language to experience*, 2012). Zámerom práce je preukázať, že Ankersmitov narativizmus ponúka akceptovateľný obraz o povahe a podstate historikovej práce, bez toho, aby sa mu pripisovalo stotožnenie historickej matérie s textom, resp. aby textualita bola jediným znakom historikového písania.

V prvej časti habilitačného spisu sa autor zameriava na podrobný rozbor a interpretáciu dvoch ústredných Ankersmitových prác - *Naratívna logika (1983)* a *Historickú reprezentáciu (2001)*.

Autor pracuje s rozsiahlou primárnou aj sekundárnou literatúrou a je všímavý, čo treba osobitne kvitovať, aj k prácam z domáceho a stredoeurópskeho okruhu. Jasne špecifikuje svoj zámer a odlišnosť svojej recepcie Ankersmitovho narativizmu od iných prác (J.Šuch). Po rekonštrukcii Ankersmitových názorov z uvedených kľúčových diel (pojem narácie, znaky narácie, napr. metaforickosť, autonómnosť, pojem reprezentácie, o naratívnej substancie, historický výskum a text, resp. písanie, atď.), sa E. Zeleňák orientuje na vlastný interpretatívny výkon. Rozvíja tri pohľady a perspektívy na narativizmus Ankersmita vzhľadom na Quinovu ideu nedourčenosti teórie faktami a jeho sémantický holizmus; vzhľadom na Goodmanove idey o povahe schopnosti nejakej entity reprezentovať niečo a aspekty reprezentácie; vzhľadom na Fregeho rozlíšenie medzi významom a zmyslom.

Ide o prácu dôkladne premyslenú tak koncepcne, ako aj kompozične, ktorá prináša serióznu analýzu Ankersmitovho narativizmu. Habilitačný spis je informačne bohato nasýtený, s vlastným pôvodným interpretátorským prínosom. Napriek niektorým opakovaniam, ktoré sú síce zdôvodnené, ale v architektonike výstavby textu sa im dalo vyhnúť, práca vcelku vyniká aj jasnosťou výkladu a úsilím o argumentačnú precíznosť. Predložená práca je svedectvom autorovej erudovanosti, intelektuálneho rozhľadu aj jeho schopnosti tvorivo syntetizovať vedomosti a analyticky tematizovať problematiku.

Spis vyhovuje všetkým kritériám požadovaným od tohto typu kvalifikačných prác a po úspešnej obhajobe **odporúčam**, aby VR FF UMB udelila Mgr. Eugenovi Zeleňákovi, PhD. vedecko - pedagogický titul **docent v odbore 2. 1. 2. systematická filozofia**.

V zmysle povinností oponentky formulujem uchádzačovi tri otázky do diskusie:

- Pojem naratívnej substancie u Ankersmita - podľa jeho vlastného vyjadrenia - ovplyvnili predovšetkým W. Walsh a W.B. Gallie. Môžete objasniť, v čom a ktorými aspektmi, ich koncepty, (a o ktoré v danom prípade ide) reflektuje pojem naratívnej substancie, lebo týchto autorov v spise ani v literatúre nespomínate.
- Ankersmit sa naozaj explicitne odvoláva na N.Goodmana, čo potom znamená vzťah medzi depiction (zobrazením) a verbalizáciou historickej reality v tomto narativizme? Možno sa obmedziť na to, čo uvádzate v kapitole o Goodmanovskom výklade a aspektoch, *čo a ako* historickej reprezentácie?
- Akú logiku má Ankersmit na mysli, lebo v tomto bode pokladám aplikovanie Fregeho logickej sémantiky a rozlíšenie medzi významom a zmyslom výrazu na Ankersmitov narativizmus za viacmenej pritiahnúty za vlasy, a *de facto* za neadekvátny.

V Bratislave, 18. VII. 2014

Prof. PhDr. , CSc.